

Hvordan forebygge arbeidslivskriminalitet i offentlige anskaffelser?

Politirådsmøte i Karlsøy kommune

Fredag 13. september 2019

Næringslivskontakt Merethe Samuelsen

Troms politidistrikt

Næringslivskontakt i politiet

Forebygge og redusere arbeidslivskriminalitet og kriminalitet i og rettet mot næringsliv og finansnæringen, og bidra til å ansvarliggjøre næringslivet i forebygging av kriminalitet.

Legge til rette for samarbeid med næringslivet og andre aktører i politidistriktet.

Bidra til å formidle trusselbilde samfunnet står ovenfor, slik at næringsliv og andre aktører kan lage gode risikovurderinger og iverksette adekvate tiltak.

Arbeidslivskriminalitet har alvorlige konsekvenser for arbeidstakere, virksomheter og samfunnet som helhet.

Skal vi ha et godt og seriøst arbeidsliv i Norge, må arbeidslivets spilleregler følges og arbeidslivskriminalitet forhindres og bekjempes.

Regjeringen vil bekjempe arbeidslivskriminalitet med målrettede tiltak, økt kontrollinnsats og samarbeid mellom myndigheter og arbeidslivets parter.

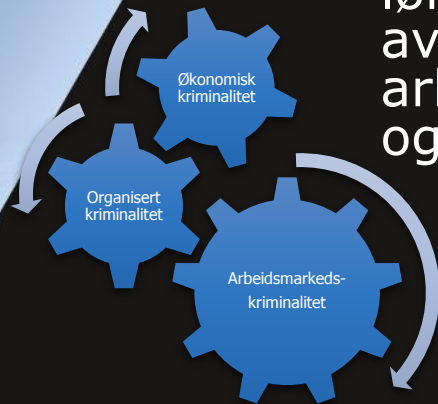
Statsminister Erna Solberg

Regjeringens handlingsplan mot arbeidslivskriminalitet (2019)

Arbeidslivskriminalitet

"Handlinger som bryter med norske lover om lønns- og arbeidsforhold, trygder, skatter og avgifter, gjerne utført organisert, som utnytter arbeidstakere eller virker konkurransevridende og undergraver samfunnsstrukturen."

Regjeringen

A-krim utkonkurrerer og undergraver det seriøse arbeidslivet

- Skatte og avgiftskriminalitet - svart arbeid
- Menneskehandel, tvangsarbeid, sosial dumping
- Grove brudd på arbeidsmiljøloven og almenngjøringsloven
- Utbytting av arbeidskraft i strid med lov og avtale
- Overtredelse av utlendingsloven – bruk av ulovlig arbeidskraft

- Økonomisk utroskap – ulovlig tapping av selskap
- Korrupsjon
- Hvitvasking
- Valutasmugling
- Trygdesvindler – mottak av trygd samtidig som det arbeides svart
- Grove bedragerier – fakturabedragerier/ fiktiv fakturering mv.

- Dokumentfalsk - falsk id, registrering av uriktig informasjon i offentlige registre
- Grove regnskaps- og bokføringsovertredelser – uriktige og mangelfulle regnskap og bruk av fiktiv/uriktig dokumentasjon
- Konkurskriminalitet
- Listen er ikke uttømmende...

Noen utsatte bransjer

- Bygg og anlegg
- Transport
- Renhold
- Landbruk / Fiskeri
- Turisme / hotell / overnatting
- Bilpleie
- Frisør / skjønnhetspleie / massasje
- **Sesongarbeid / høy arbeidsintensitet / tidsbegrenset / ufaglært**

Skrimstørrelse Norsk

Regjeringen.no

Søk Søk

Tema Dokument Aktuelt Departement Regjering

Du er her: [Forsiden](#) • [Tema](#) • [Næringsliv](#) • [Konkurransopolitikk](#) • [Offentlige anskaffelser](#) [Del/tips](#) [Skriv ut](#)

Offentlige anskaffelser

Nærings- og fiskeridepartementet

Offentlig sektor kjøper inn varer, tjenester og bygge- og anleggsarbeider for om lag 520 milliarder kroner årlig. Regelverket skal sikre at pengene utnyttes best mulig, og at innkjøpene bidrar til et konkurransedyktig næringsliv.

Nytt anskaffelsesregelverk

Viktig informasjon om det nye anskaffelsesregelverket som trådte i kraft 1. januar 2017.

Regelverk

Lenker til nytt og tidligere anskaffelsesregelverk, forarbeider mv.

Veiledning

Ny veileder til reglene om offentlige anskaffelser. Veiledning til tidligere regelverk ligger også her.

Forebygging og innkjøp – Regjeringens strategi mot A-krim, 2019:

"En måte å forebygge arbeidslivskriminalitet på er å stille strengere krav til oppdragsgivere og leverandører. Offentlige oppdragsgivere kjøper varer og tjenester for over 500 milliarder pr år og har et særlig ansvar for å hindre arbeidslivskriminalitet i anskaffelsene sine. "

Råd 1:

Vedta **10 strategiske grep** for å hindre svart økonomi og arbeidslivskriminalitet i kommuner og fylkeskommuner:

http://www.samarbeidmotsvartokonomi.no/wp-content/uploads/2019/03/10grep_010319.pdf

- 1: Ta et klart standpunkt: ***Vi skal ikke ha svart økonomi eller arbeidslivskriminalitet i våre anskaffelser!***
- 2: Rett innsatsen der risikoen er størst
- 3: Gå konkret til verks – dette ser vi etter
- 4: Begrens antall ledd i kontraktskjeden
- 5: Sett krav til fagkunnskap (faglærte og lærlinger)
- 6: Vit hvem som arbeider for oss
- 7: Vit hvem vi betaler til
- 8: Krev innsyn i relevante skatteopplysninger
- 9: Gjennomfør kontroller
- 10: Bruk de gode verktøyene som finnes

 Strategiske grep for å hindre svart økonomi og arbeidslivskriminalitet ved anskaffelser i kommuner og fylkeskommuner

SAMARBEID MOT SVART ØKONOMI

Råd 2:

Bruk standardkontrakter uten urimelige avvik – gir forutsigbarhet og vellykket konkurranse

- Seriøse leverandører velger hvilke konkurranser de deltar i (gratis) og forventer forutsigbarhet (kvalifikasjonskrav, tildelingskriterier, evalueringsmodell)
- Bruk NS 8405/NS 8407 –standardkontrakter med balansert risiko som er fremforhandlet av representanter for byggherre, entreprenør- og rådgiversiden. Ikke overlat til det enkelte prosjekt å gjøre avvik fra Norsk Standard
- Bruk NS 3450/ NS 3420 – beskrivelsestekster for bygg- og anleggskontrakter for å sikre en klar og entydig prosjektbeskrivelse

Råd 3: Ha dialog med markedet før konkurranse kunngjøres

<https://innovativeanskaffelser.no/>

- Du skal vite at konkurransen blir vellykket før du kunngjør på Doffin.
- Dialog med markedet regionalt bidrar til å sikre en vellykket konkurranse. Ta kontakt med **Leverandørutviklingsprogrammet** – det er hensiktsmessig, lovlig og gratis!

Per Harbø
Programleder

per.harbo@nho.no
959 43 322

Råd 4:

Bruk Omforente seriøsitetskrav (Fellesforbundet, BNL, KS og Difi)

<https://www.anskaffelser.no/nyhet/2018/09/seriositetsbestemmelsene-er-revidert>

- Ivaretar krav som etter lovgivningen må reguleres i kontrakt (for eks. krav til lærlinger, krav til lønns- og arbeidsvilkår, begrensning av antall leverandørledd mv.)
- Ivaretar forhold som bør reguleres i kontrakt for å motvirke arbeidslivskriminalitet og bidra til en seriøs bygg- og anleggsgnæring (for eks. krav til HMS-kort, HMS/Sikkerhet-helse og arbeidsmiljø, rapportering til sentralskattekontoret for utenlandssaker, krav om betaling til bank mv.)

The image shows a document titled 'Seriøsitetskrav' with logos for Fellesforbundet, BNL, Difi, and KS. It contains the following text:

Seriøsitetskrav

- 1. HMS-kort**
Alle arbeidstakere skal bære lett tyngel og gyldig HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet. Ordrebeholdning, søknadsplikt og avskrepsing ikke som HMS-kort. Arbeidstakere som ikke har slik HMS-kort vil bli bortvist fra byggeplassen. Alle avtaler leverandøren inngår for utførelse av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.
- 2. Følgelig medlemskap i StartBANK eller tilsvarende leverandørregister**
Leverandøren skal ved kontraktinngåelse oppgi StartBANK ID eller fremlegge kopi av registreringsbevis fra StartBANK eller tilsvarende leverandørregister som inneholder oppdatert og kontrollert leverandørfølgelig informasjon. Leverandøren skal gi leverandørregisteret fulle tilkutt til å beholde SKAV info (skatte- og avgifts informasjon) i hele kontraktperioden.
- 3. Krav om fagfagerte håndverkere**
Ved utførelsen av kontraktarbeidet skal minimum 40 % av arbeidstid i timer innenfor bygg- og anleggsgnæring (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsgnæring samt anleggsgartnerfaget) utføres av personer med fagbrev, overensnær eller tilsvarende fagopplæring i henhold til nasjonal fagopplæringslovgivning eller tilsvarende utenlandsk fagopplæring. Det skal være fagbrevholdere i alle ovennevnte fag. Kravet kan også oppfylles ved at arbeidstid i timer er utført av personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter kravene i Praktiskanditatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land. I innbyggingsforhold uten ansettelse gjelder ovenstående krav for alle.
Leverandøren skal etter kontraktinngåelsen redigere for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jentlig overensnær bemanningsplaner og rapporter som viser opplæringsgraden. Byggherren kan stanne arbeidet dersom det er grunn til å tro at målhold vil brestreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren.
- 4. Lærilager**
Ved utførelsen av kontraktarbeidet skal minimum 7 % av arbeidstid i timer innenfor bygg- og anleggsgnæring (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsgnæring, samt anleggsgartnerfaget) utføres av lærlinger, jf. opplæringslova § 4-1. Kravene kan oppfylles ved at arbeidstid i timer er utført av personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter kravene i Praktiskanditatordningen, jf. opplæringslova § 3-5. Kravene kan også oppfylles ved å benytte lærlinger etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land og personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter tilsvarende ordning som i kravene i Praktiskanditatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, i annet EU/EØS-land.
Kravet kan oppfylles av leverandøren og en eller flere av hans underleverandører.

15-13-16 Spesielle kontraktbestemmelser som skal tilre sendes til bygg- og anleggskontrakter – tillegg til Norsk Standard.

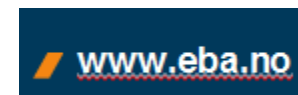
Råd 5: Bruk StartBANK og HMSREG eller tilsvarende

- StartBANK sikrer oversikt over viktig leverandørinformasjon
- HMSREG sikrer oversikt over foretak og arbeidstakere på byggeplass
- Systemene er fullintegret og gir samlet en svært verdifull oversikt over foretak og arbeidstakere på byggeplass

StartBANK

StartBANK er frikjøpt av EBA for Kommunene
Ring:
Carsten Krøger
Tlf 958 23940

Råd 6:

Bruk Difis veileder om lønns- og arbeidsvilkår

<https://www.anskaffelser.no/verktoy/veiledere/veileder-om-lonns-og-arbeidsvilkar-i-offentlige-kontrakter-bokmal>

En praktisk veileder som hjelper offentlige oppdragsgivere med å gjøre risikovurderinger og kontroll av lønns- og arbeidsvilkår iht. forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter av 2008

The screenshot shows the Difis website interface. At the top, there is a navigation menu with items like 'Hva skal du kjøpe?', 'Anskaffelsesprosessen', 'Avtaler og regelverk', 'Innkjøpsledelse', and 'Samfunnsansvar'. Below the navigation, the main heading reads 'Veileder om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter (bokmål)'. The text below the heading states: 'Kilde: Difis. I denne veilederen finner du informasjon om forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter og hvordan du går fram for å stille og følge opp krav til lønns- og arbeidsvilkår. Du finner også maler og verktøy som hjelper deg i dette arbeidet.' Below this, there is a table of contents under the heading 'INNHOOLD'.

INNHOOLD

- Når gjelder forskriften
- Rutiner og ansvar
- Kontraktstregfølge
 - Kontraktstkrav
 - Informasjon om krav til lønns- og arbeidsvilkår
- Egenrapportering
- Risikovurdering
 - Risikomoment
- Kontroll
 - Kontroll og gjennomgangen av dokumentasjon
 - Has skal kontrollert?
- Tiltak og sanksjoner
- Rapport etter kontroll

Hva kan kommunen gjøre?

- Ta eierskap og vedta hva som skal gjelde for alle deres anskaffelser – ikke bare bygg- og anleggsanskaffelser!
- Sett fokus på at man ønsker et seriøst arbeidsliv i kommunen!
- Uttal at man ønsker å bekjempe arbeidslivskriminalitet i kommunen!

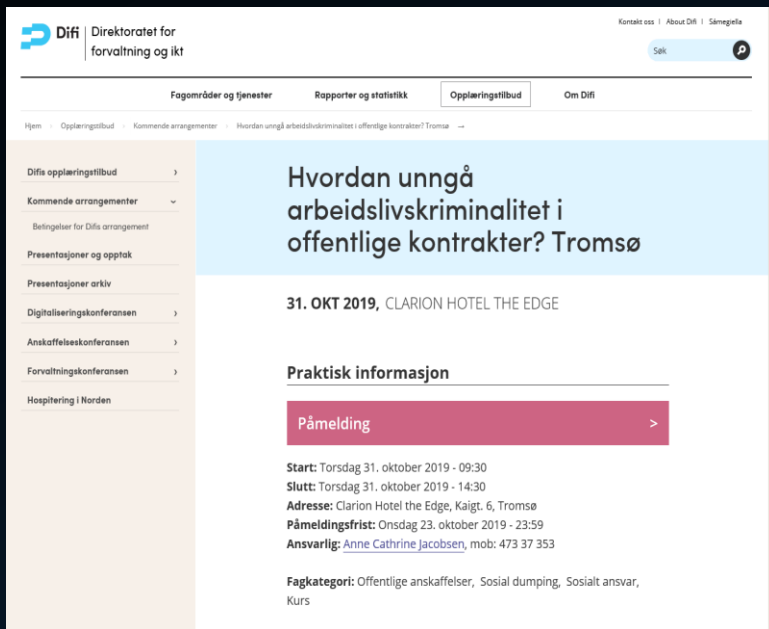
- Vedta "SMSØ's 10 strategiske grep for å forhindre svart økonomi og arbeidslivskriminalitet ved anskaffelser" – OG etterleve de! 😊

Og/eller

- Vedta "Anbefalte seriøsitetkrav i bygg- og anleggskontrakter fra Fellesforbundet, BNL, KS og Difi" – OG etterleve de! 😊

Tips om kurs:

<https://www.difi.no/arrangement/2019-10-31/hvordan-unnga-arbeidslivskriminalitet-i-offentlige-kontrakter-tromso>

The screenshot shows the Difi website interface. The header includes the Difi logo and navigation links. The main content area features a sidebar on the left with a menu of topics. The central content area displays the title of the course, the date (31. OKT 2019), and the location (CLARION HOTEL THE EDGE). Below the title, there is a 'Praktisk informasjon' section with a 'Påmelding' button. The course details include the start and end times, address, registration deadline, and contact information for Anne Cathrine Jacobsen.

Hvordan unngå arbeidslivskriminalitet i offentlige kontrakter? Tromsø

31. OKT 2019, CLARION HOTEL THE EDGE

Praktisk informasjon

Påmelding

Start: Torsdag 31. oktober 2019 - 09:30
Slutt: Torsdag 31. oktober 2019 - 14:30
Adresse: Clarion Hotel the Edge, Kaigt. 6, Tromsø
Påmeldingsfrist: Onsdag 23. oktober 2019 - 23:59
Ansvarlig: [Anne Cathrine Jacobsen](#), mob: 473 37 353

Fagkategori: Offentlige anskaffelser, Sosial dumping, Sosialt ansvar, Kurs

Offentlige oppdragsgivere anskaffer varer og tjenester for enorme summer hvert år, og dette gjør det attraktivt for kriminelle og useriøse leverandører å forsøke å bli tildelt offentlige kontrakter. Leverandører som systematisk bryter norske regler om krav til lønns- og arbeidsvilkår, ødelegger konkurransesituasjonen, og ødelegger for det seriøse næringslivet. Dette gjør det vanskelig å gjennomføre offentlige anskaffelser på en effektiv og samfunnstjenlig måte.

Arbeidstilsynet, Skatteetaten og Difi inviterer til kurs som viser deg hvordan du kan etterleve forskriften om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Vi viser deg hvordan du kan følge opp kontraktene dine og gjennomføre kontroll av lønns- og arbeidsvilkår.

Merethe Samuelsen
Næringslivskontakt

merethe.samuelsen@politiet.no

77 79 76 88

915 17 939